

“Υψηλή Στρατηγική και Εθνική Ενέργεια”.

Ηράκλειο, 4ο Παγκρήτιο Ενεργειακό Συνέδριο για τη Ν.Α. Μεσόγειο, 06/09/2019

Ν. Λυγερός

Αυτά που είπε ο Κωνσταντίνος είναι ένα καλό πέρασμα στα θέματα της στρατηγικής. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Αρχιεπίσκοπο που είναι πάντα εδώ. Γιάννη, θα σε λέω και εγώ Υπουργέ, έτσι για να φαίνεται ότι σε σέβομαι, αλλά ξέρεις ότι η φιλία μας είναι πιο βαθιά από τα υπουργικά. Θα σου πω ένα πράγμα που θα σε στενοχωρήσει, βλέπω μαζεύτεκες τώρα και ταυτόχρονα θα το χαρείς. Η αποτυχία που είχες στις εκλογές είναι ένδειξη ότι μοιάζεις με τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Για όσους δεν το θυμούνται επειδή υπήρχαν αυτές οι αναφορές, ο άνθρωπος κατάφερε να κάνει αρκετά πράγματα για την Κύπρο και στο τέλος στις επόμενες εκλογές δεν ήταν καν στο δεύτερο γύρο. Σ’ αυτό το επίπεδο, άρα όταν λέμε οι Έλληνες, εδώ Ελλαδίτες, ότι είμαστε αγάριστοι, είμαστε το ίδιο και στην Κύπρο. Είναι ακριβώς το ίδιο. Άρα αυτοί που παράγουν μεγάλο έργο σ’ αυτό τον τομέα δεν πρέπει να περιμένουν και πολλά αποτελέσματα, σημασία ξαναέρχομαι σε σένα, είναι ότι το έργο που παρήγες ανήκει τώρα στην ιστορία, ενώ οι επόμενοι αναρωτιόμαστε αν θα ανήκουν στην ιστορία. Εσύ επέλεξες, άρα μην στενοχωριέσαι. Θέλω να πω μερικά πράγματα όσον αφορά στη στρατηγική και ειδικά στην υψηλή στρατηγική. Τα μηνύματα που δόθηκαν εδώ συνολικά από τους ομιλητές ήταν πολύ θετικά, μερικά ήταν παράξενα γιατί μπορεί να μην ήσασταν προετοιμασμένοι, αλλά τέλος πάντων σε γενικές γραμμές είναι προς μία κατεύθυνση η οποία είναι θετική. Πολύ συχνά στην Ελλάδα έχουμε την εντύπωση ότι το πιο σημαντικό είναι η πολιτική και η οικονομία. Είναι λάθος. Αυτό που είναι το πιο σημαντικό είναι η στρατηγική και η ενέργεια. Μπορεί να χτυπιέσαι με την οικονομία σου άμα δεν έχεις ενέργεια θα πρέπει να τη βρεις αλλού άρα πάλι τα ίδια, θα ξοδεύεις όλα τα λεφτά που παράγεις για να πας να αγοράσεις ενέργεια. Άμα τώρα έχεις ακόμα και ενέργεια αλλά δεν έχεις καθόλου στρατηγική, πάλι θα ξοδεύεις την ενέργειά σου για να πας να αγοράσεις στρατηγική και να έχεις συμβούλους από το εξωτερικό. Χρειάζεται ο συνδυασμός των δύο. Βέβαια μερικές φορές αυτό παράγει προβλήματα γιατί αναρωτιόμαστε ποιος είναι πρώτος. Δεν έχω δει πολιτικό που να παίρνει αποφάσεις χωρίς στρατηγική οι οποίες να καταλήγουν σε ιστορία. Να παίρνει αποφάσεις σίγουρα, παίρνει αποφάσεις, αλλά εδώ έχουμε άλλα μοντέλα που λειτουργούν. Μιλήσαμε βέβαια και για τους αγωγούς και αυτό είναι σημαντικό, για μένα οι αγωγοί έρχονται πραγματικά στο τέλος και χάρηκα που μίλησες πρώτα για κοιτάσματα και μετά βλέπουμε τους αγωγούς, αλλά οι αγωγοί ανήκουν στη στρατηγική. Η στρατηγική, ξέρετε, είναι αυτός ο τομέας που λειτουργεί μέσα στο αόρατο. Η Τουρκία κανονικά, αντικειμενικά είναι πολύ πιο ισχυρή από μας. Γιατί είμαστε ακόμα εδώ; Τι είναι, τεχνικό λάθος, ιστορικό λάθος; Δεν τα βγάζουν πέρα τελικά; Μετά είναι μερικοί από σας που δυσανασχετούν επειδή έχουν την Τουρκία δίπλα τους. Προτιμάτε την Περσία; Έχω κι άλλη επιλογή. Προτιμάτε την Κίνα; Έτσι, να το ξεκαθαρίσουμε. Άρα μπορώ να σας πω ότι η Τουρκία μας έρχεται μια χαρά. Πρώτα από όλα γιατί μπορεί να μην είναι μουνταλάδες στον τομέα τον τεχνικό, αλλά στην στρατηγική δεν το έχουν ευτυχώς. Γιατί άμα το είχε η Τουρκία στη στρατηγική, πρώτα από όλα θα κάναμε το συνέδριο στα τουρκικά και μάλλον δεν θα το κάναμε καθόλου γιατί θα ήταν ήδη δεδομένα τα πράγματα. Το γεγονός λοιπόν ότι είμαστε εδώ ως Ελληνισμός και πάντοτε βέβαια παραπονιόμαστε για τα πάντα και εδώ έχει πάλι ενδιαφέρον, πριν παραπονιόμασταν γιατί δεν είχαμε τίποτα, τώρα παραπονιόμαστε γιατί μπορεί να έχουμε και μπορεί να είναι ενοχλητικό. Μετά θα παραπονεθούμε επειδή ήταν ενοχλητικό δεν το κάναμε και τώρα θα έχουμε

προβλήματα και γεωπολιτικά. Και λες στο τέλος παιδιά μια μέρα να το χαρούμε δεν έγινε ποτέ. Αυτό που λέγαμε και με τον Μάρκο, ζούμε τώρα ένα παγκόσμιο ρεκόρ στο τι διαχειριζόμαστε στο χώρο της Ελλάδας και έχουμε ακόμα ανθρώπους που λένε, είναι καλό ή δεν είναι καλό; Δηλαδή τότε θα είναι καλό, όταν θα είναι γεμάτο όλο; Να ξέρετε ότι ακόμα κι όταν θα είναι γεμάτο όλο, είναι μερικοί που θα μας λένε, θα είναι για τους ξένους. Κάτι θα βρουνε, δεν μπορεί. Όταν μιλάμε για τις επαφές που έχουμε πρέπει να δούμε τι σημαίνει σε επίπεδο τακτικό, επιχειρησιακό, στρατηγική, υψηλή στρατηγική. Να ξέρετε ότι η υψηλή στρατηγική μπορεί να ανατρέψει όλα τα άλλα. Ξαφνιαστήκατε λίγο έτσι; Δεν έχει σημασία αν κάποιος σας λέει για τεχνικά, τακτικά, είναι εντάξει, αλλά ξέρετε άμα ξαφνικά αλλάξει η στρατηγική σε υψηλό επίπεδο μπορεί να αλλάξουν όλα. Άμα κοιτάξετε ας πούμε τι θα γινόταν στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αν οι Αμερικανοί δεν είχαν καταφέρει να έλθουν στη Γαλλία για κάποιο λόγο. Τι business plan, και master plan και security plan, αφού θα ήταν σκατά plan. Δηλαδή μην τρελαθούμε, καταλαβαίνετε. Μερικές φορές πρέπει να καταλάβετε ότι μερικά πράγματα είναι σε επίπεδο πολυτέλειας. Μπορεί να τα συζητήσουμε επειδή είμαστε ακόμη ζωντανοί. Χάρηκα γιατί άκουσα και θέματα και από το Ισραήλ. Το Ισραήλ, μερικές φορές στην Ελλάδα αναρωτιόμαστε γιατί πάει τόσο καλά. Είναι πολύ απλό, δεν έχει επιλογή. Άμα δεν τα πάει καλά θα εξαφανιστεί. In English after, don't worry, it's ok, it was good point. Don't worry. Because I know you are security task. Λέω λοιπόν ότι εμείς στην Ελλάδα και στην Κύπρο έχουμε την δυνατότητα και την πολυτέλεια του λάθους. Άρα το έχουμε χρησιμοποιήσει, πολλές φορές. Το έχουμε χρησιμοποιήσει το '22, το '55, το '64, το '74, το '96 και ακόμα το χρησιμοποιούμε. Τι σημαίνει αυτό. Σημαίνει ότι έχουμε παρατηρήσει ότι δεν πεθαίνουμε. Θα μου πείτε αυτό είναι το logo μας, λέμε η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, άρα σου λέει και λάθος να κάνουμε εδώ θα είμαστε. Εντάξει να μην το παρακάνουμε όμως. Από την άλλη πλευρά έχουμε ανθρώπους που δεν βλέπουν καθόλου τι είναι η στρατηγική, ενώ είναι επινόηση των Ελλήνων. Δηλαδή μας μιλάνε για μικροπροβλήματα και βλέπω ότι ακόμα και εταιρείες, ακόμα κι εδώ, να προσπαθούν να απαντήσουν στα μικροπροβλήματα που προκαλούν μερικοί και λες για αυτό συζητάμε; Δηλαδή φτιάχνεις ουρανοξύστη και ο άλλος σου λέει, δε μ' αρέσει η μοκέτα. Άρα έχεις ένα ειδικό του ουρανοξύστη που έρχεται να σου πει, έχουμε ασχοληθεί και με τη μοκέτα. Έχουμε και ασφάλεια μοκέτας, έχουμε και χρώμα μοκέτας. Και λες παιδιά για τη μοκέτα θα συζητάμε; Χάρηκα που ακούσαμε σοβαρά projects γιατί αυτό είναι σημαντικό και χάρηκα που ακούσαμε και πράγματα του τύπου, όπως το είπες πολύ σωστά, λέμε δεν θα γίνει ποτέ και δεν ξέρουμε ότι έχει γίνει ήδη. Και λες τώρα που έχει γίνει ήδη, τι συζητάμε; Το άλλο πράγμα που πρέπει να καταλάβουμε είναι ότι όλοι μας έλεγαν στην αρχή ότι η Τουρκία δεν θα περάσει ποτέ, να κάνει τίποτε άλλο εκτός από το θέμα της Λωζάννης. Σιγά σιγά όμως πήγε λίγο πιο πέρα. Το τραβάει, το τραβάει, το τραβάει, μιλάει για γκρίζες ζώνες, μετά μιλάει για, έχει ενδιαφέρον κατάφερε τις γκρίζες ζώνες να τις κάνει γαλάζια πατρίδα, θα ήταν καλό να του ρωτήσουμε τον Ερντογάν πού είναι το γκρίζο μέσα στο μπλε. Μάλλον θα γράψει και τις πενήντα αποχρώσεις του γκρίζου σιγά σιγά θα το κάνει, για να καταλάβουμε ότι τελικά ευτυχώς που δεν έχουν καμία στρατηγική εμβέλεια και χρησιμοποιούν πάντοτε τις ίδιες τεχνικές, τις ακούσατε και πριν, κάνουμε ένα χάρτη, πιάζουμε λίγο, ξαναπιέζουμε, βάζουμε κάτι άλλο και ο άλλος επειδή όλο κάνει όπισθεν, στο τέλος τον αφήνει. Εγώ θυμάμαι όταν είχαμε το 4001 το 2011, το πρώτο πράγμα που βγήκε, ήταν του τύπου γιατί δεν πήγαμε πιο πέρα. Αυτό ήταν το κερασάκι της υπόθεσης. Δηλαδή δεν είχαμε κάνει απολύτως τίποτα, τίποτα, ξαφνικά το βγάζουμε αυτό, πάμε στα όρια, το θυμάστε αυτό, πάμε στα όρια της Κρήτης και το πρώτο πράγμα που ακούμε είναι γιατί δεν πήγαμε μέχρι το Καστελλόριζο. Γιατί είχαμε πάει πριν; Εδώ

αναρωτιόμασταν αν η Γαύδος είναι Τουρκία ή όχι. Και αναγκαστήκαμε να βάλουμε καμιά σημαία για να το υπενθυμίσουμε. Γιατί μας είχαν τόσο πολύ πιέσει πάνω σε αυτό και λες μετά, μιλούσαμε για τον Πύρρο, Πύρρο και Αχιλλέα και λέγαμε ποια θα είναι η θέση της Τουρκίας. Και λέω παιδιά, γεωγραφία μηδέν, είναι από την άλλη πλευρά. Ούτε εκεί δεν μπορούμε να το κάνουμε; Άρα όταν κάναμε για πρώτη φορά αυτή την καινοτομία και υπάρχει μια καινοτομία που είναι ένα θέμα, γιατί έχουμε μια μονομερή οριοθέτηση στη μέση γραμμή, χωρίς βέβαια να υπάρχει καμία συμφωνία. Αλλά εγώ τι βλέπω; Βλέπω ότι ας πούμε η Λιβύη, η Αλβανία, η Ιταλία και σποραδικά η Αίγυπτος δεν είπαν απολύτως τίποτα πάνω σε αυτό το θέμα. Τεράστια σημασία γιατί είδατε ότι η Τουρκία ήθελε να κάνει σύμμαχο και μου άρεσε που έφερε και τον χάρτη, ήθελε να κάνει σύμμαχο τη Λιβύη και είναι η ίδια η Λιβύη που λέει παιδιά καμιά σχέση εμείς με αυτούς. Το Κατάρ, το Κατάρ λέγαμε, αποκλείεται το Κατάρ να έλθει στην περιοχή, τι να γυρεύει στην περιοχή αφού δεν έχει κανένα ενδιαφέρον και έχει τα δικά του. Ναι, αλλά το Κατάρ ήρθε με τους Αμερικανούς. Ωραία, τι ήρθε; Έτσι να κοιτάζει την περιοχή; Αντιθέτως ήταν μια πολύ καλή κίνηση και το βλέπαμε και το είπες πολύ σωστά, η Γαλλία δεν το έπιασε, αυτό που δεν είπες στο τέλος είναι ότι τον διευθυντή της Total τον άλλαξαν μετά όμως. Δεν φεύγεις από ένα οικόπεδο και μόλις φύγαμε, έρχονται οι Αμερικανοί και οι Καταροί και το βρήκαν και βρίσκουν μετά και τον Γλαύκο. Αλλά λέω απλώς ότι αυτά τα πράγματα είναι παιχνίδια, είναι παιχνίδια εξουσίας. Πολύ συχνά ακούτε, άκουσα και μια καινοτομία σήμερα, από ποιον ήταν, δεν ήταν εδώ, ήταν ένα win-win-win και αναρωτιόμουν πόσες φορές θα το πει, αλλά τέλος πάντων, να ξέρετε πάντοτε ότι όταν υπάρχει πλαίσιο για win-win-win υπάρχει και για lose-lose-lose. Όταν έχουμε μόνο παίγνιο μηδενικού αθροίσματος είναι win-lose, lose-win. Όταν εγώ ακούω πολλά win λέω να το κάνουμε σύντομα και γρήγορα γιατί αλλιώς μετά αυτό θα γίνει lose-lose-lose. Άρα όταν έχουμε εδώ στην περιοχή τόσους παίκτες που έρχονται να παίξουν, έχουμε τους δικούς μας οι οποίοι, όταν λέω οι δικοί μας θα βάζετε εισαγωγικά, άρα μας λένε δεν είναι καλό να είμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οκ ας βγούμε, δεν είναι καλό να είμαστε στο NATO, οκ ας βγούμε, δεν είναι καλό να είμαστε πουθενά, οκ ας βγούμε. Μετά λέμε ευτυχώς που δε βγήκαμε και δεν προλάβουμε γιατί φανταστείτε τώρα, ας πούμε, η Κύπρος να μην ήταν στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τα θέματα που έχει τώρα. Φανταστείτε την Ελλάδα, τώρα εμείς λίγο ξυπνήσαμε και λέμε, πω πω Παναγία μου κοίτα πώς πάει το Brexit, αν είχαμε εμείς κάνει το Grexit τι θα κάναμε; Το συνειδητοποιείτε ότι ακόμα και για τα προβλήματα που μιλάμε για τα Βαλκάνια ευτυχώς που είμαστε και στο NATO και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και εντελώς τυχαία, μ' αρέσει πάντοτε όταν γίνεται αυτό, κάνουμε συμφωνίες με νατοϊκές και ευρωπαϊκές εταιρείες. Πρέπει να το έχεις αυτό. Δηλαδή ο Αμερικανός δεν είναι στο NATO; Δεν το εντόπισαν; Η Total που είναι; Θα μου πείτε είναι εταιρείες, δεν μετράει, μιλάμε για τις χώρες. Τι προσπαθώ να σας πω. Αυτές οι εταιρείες σε αυτό το επίπεδο, είναι σαν να μιλάνε οι χώρες κατευθείαν, μη τρελαινόμαστε. Όποιος μου λέει εμένα, μα είναι η Exxon Mobil, δεν είναι η Αμερική, τον θυμάσαι ποιος ήταν ο υπουργός, το θυμάσαι ποιος ήταν ο διευθυντής, θυμάσαι ότι είναι ο ίδιος; Για ποιο πράγμα μιλάμε; Άρα μιλάμε για εταιρείες βέβαια και γι' αυτό έχει μεγάλη σημασία, το ακούσαμε και πριν, είναι σημαντικό να έχουμε πάντοτε ένα συνδυασμό από ιδιωτικό και κρατικό. Γιατί; Γιατί κάθε φορά το ένα πάει πιο αργά, είναι πιο σταθερό, το άλλο πάει πιο γρήγορα, είναι πιο ευέλικτο, αλλά μερικές φορές θέλει και σταθερότητα. Είναι αυτό που λέμε εμείς στο στρατιωτικό, για να το χαρούν και μερικοί εδώ, είναι ότι η αρβύλα, η αρβύλα του πεζικού, είναι πάντα αργή. Αλλά άμα έχεις μόνο αεροπορία χωρίς την αρβύλα του πεζικού, πέρασε η αεροπορία, μετά δεν έχει κανένα, ξαναπέρασε ο άλλος. Ενώ όταν είναι ο άλλος που είναι αργός θα μείνει εκεί πέρα και θα καθίσει. Το λέω για το Καστελλόριζο και δεν

το λέω τυχαία. Αυτό εδώ που βλέπουμε σαν το θέμα της συνεκτικότητας και μια που τα λέμε γιατί είναι μερικοί από σας βάζουν μερικούς χάρτες, εμείς τους φτιάχνουμε τους χάρτες, κάθε φορά που θα βλέπετε, θα είναι άσκηση για το σπίτι αυτό, κάθε φορά που θα βλέπετε ένα χάρτη που εδώ δεν θα είναι γραμμή και θα είναι σπαστό να ξέρετε ότι είναι λάθος ο χάρτης. Δεν είναι ανάγκη να τον βάλετε γιατί μετά τσακωνόμαστε σε λάθος χάρτη. Δεν μπορεί να μην είναι ευθεία γραμμή επειδή το Καστελλόριζο είναι στα 259 χιλιόμετρα από το σημείο που είναι το τριπλό επαφής. Ξέρετε γιατί είναι σπαστό, γιατί είναι μερικοί που φτιάχνουν τους χάρτες και δεν ξέρουν καν ότι υπάρχει καμπυλότητα της γης. Το λέω και για τους ειδικούς, σίγουρα είναι ειδικοί εδώ που τελικά δεν φτιάχνουν ποτέ αυτοί οι ίδιοι χάρτες και ποιο είναι το αστείο; Η Google κάνει καλύτερο χάρτη. Άρα βάλτε το δικό σου το χάρτη βάλτε στο google map και δεξ ότι έχει λάθος. Γιατί η καμπυλότητα στην περιοχή είναι αρκετά καλή, χειρότερη είναι στην Αρκτική, αλλά έχουμε ήδη μερικά θέματα όσον αφορά τις πορείες. Ένα άλλο πράμα για το οποίο συζητάμε είναι ότι πάντοτε ακούτε για την Συνθήκη Λωζάννης, σας υπενθυμίζω η Συνθήκη Λωζάννης δεν έχει σύνορα, έχει όρια και είναι στα 3 ναυτικά μίλια άρα οι αλλαγές που έγιναν με το 3 και το 6, αυτές είναι οι λεγόμενες γκριζές ζώνες αλλά είναι πολύ πιο πριν βέβαια από το '73 που έλεγαν διάφορα, τότε εμφανίστηκαν ακόμα περισσότερο και το έβλεπαν με τους χάρτες. Αυτό που μας εξασφαλίζει στην περιοχή, το συνδετικό, είναι η Συνθήκη Παρισίων. Για να καταλάβετε λοιπόν το επίπεδο του Ερντογάν αμφισβητεί τη Συνθήκη Λωζάννης και πάντοτε ξεχνάει τη Συνθήκη Παρισίων. Μα η Συνθήκη Παρισίων την έχει απορροφήσει σ' αυτή την περιοχή. Άρα άμα θέλει να κάνει κάτι άλλο πρέπει να το κάνουμε αλλιώς. Άρα όλοι οι άλλοι το ξέρουν, τον αφήνουν να μιλάει για την Λωζάννη. Όταν νευριάζει μιλάει και για την Σεβρών, μαθαίνει και λίγο ιστορία ο άνθρωπος γιατί φαίνεται ότι δεν το έχει. Τι προσπαθώ να σας πω. Προσπαθώ να σας πω ότι εμείς άμα εξασφαλίσουμε αυτή την περιοχή σε επίπεδο γεωστρατηγικής, είναι ακόμα καλύτερο να έχουμε παίκτες που παίζουν πάνω στην σκακιέρα μας. Άμα δεν έχεις κανένα παίκτη και λες εγώ έχω μια ΑΟΖ και έχεις δικαίωμα, θα μπορούσαμε να μην είχαμε καθόλου υδρογονάνθρακες, και να πούμε ότι η ΑΟΖ είναι σημαντική. Όμως μόλις εμείς τεμαχίζουμε τα οικόπεδα και βάζουμε τετράγωνα πάνω στην σκακιέρα κι έρχονται παίκτες υψηλού επιπέδου οι οποίοι δεν είναι φοβισμένοι, σας υπενθυμίζω ότι η Τουρκία είπε αμέσως στην ENI άμα κάνεις ένα συμβόλαιο με την Κύπρο εγώ δεν θα ξανακάνω τίποτα με σένα, και τι κάνουν; Παίζουν αλλιώς. Τώρα θα μου πείτε ποια είναι η διαφορά. Προσπαθώ να σας πω ότι για μας η σκακιέρα είναι στρατηγική, για τους άλλους παίκτες είναι ενεργειακή. Άρα τελικά είναι μια ενεργειακή στρατηγική σκακιέρα. Γιατί είναι στρατηγική. Γιατί εμείς θέλουμε να έχουμε μεγάλους παίκτες οι οποίοι να είναι μαζί μας. Θα σας κάνω τώρα ένα σενάριο να στενοχωρηθείτε όλοι για μερικά δευτερόλεπτα και μετά θα ξαναρθείτε στα κανονικά σας. Είναι μερικοί που αναρωτιούνται αν είναι καλό να γίνει όλο αυτό. Είναι πολύ απλό, παίρνετε το άλλο μοντέλο, ας πούμε όλες αυτές οι εταιρείες που έχουν υπογράψει μαζί μας, όταν λέω μαζί μας εννοώ Ελληνισμό και Κύπρο και Ελλάδα, να έχουν υπογράψει όλες με την Τουρκία. Έχετε κάποιο θέμα; Ασχολείστε μόνο με ενέργεια, δεν έχετε πρόβλημα έτσι δεν είναι; Γιατί έχω μερικούς που ασχολούνται μόνο με ενέργεια, παιδιά συμβόλαια κάνουμε, μια χαρά είναι. Να προσέχετε ότι τα συμβόλαια όταν είναι από τη μια μεριά μόνο και είναι μόνο για εισαγωγές, δεν είναι ακριβώς το ίδιο με εισαγωγές και εξαγωγές. Όταν κάνει συμβόλαιο ας πούμε η Γαλλία με την Ιταλία όσον αφορά το ρεύμα, είναι χρηματιστήριο, κάνουν συνεχώς αυτό. Οι δύο χώρες είναι σίγουρα win-win-win, λέμε. Όταν όμως είναι μόνο από τη μια πλευρά, ο ένας είναι lose-lose-lose και νομίζει ότι είναι win κιόλας. Το χειρότερο δεν είναι να χάνεις. Το χειρότερο είναι να πιστεύεις ότι κερδίζεις. Άρα όταν το εξετάζουμε με αυτόν τον τρόπο πρώτα από όλα

καταλαβαίνουμε ότι το θέμα της ΑΟΖ δεν είναι μόνο ένα θέμα για ειδικούς σε συνέδρια. Είναι ένα θέμα που απελευθερώνει τους λαούς από μία βασική πρώτα εξάρτηση, το ενεργειακό, αλλά στη συνέχεια και το στρατηγικό. Η γεωπολιτική μεταμορφώνει την γεωστρατηγική. Όταν αυτή η γεωστρατηγική προέρχεται όμως από μία γεωοικονομία είναι πιο ενισχυμένη. Μιλάμε για τη θέση της Ελλάδος. Να ξέρετε ότι οι ξένοι ποντάρουν περισσότερο στην Ελλάδα παρά οι Έλληνες και ο Χριστός το είπε, κανένας δεν είναι προφήτης στον τόπο του άρα όλοι οι Έλληνες όταν μιλάνε για την Ελλάδα θεωρούν ότι θα είναι χάλια, μετά μιλάνε με τους άλλους και σου λένε δεν είστε και τόσο χάλια. Λες, το λες επειδή μ' αγαπάς ή το πιστεύεις; Όταν ο άλλος έρχεται στην περιοχή και σου ζητάει θαλάσσια οικόπεδα, σας υπενθυμίζω ότι δεν το είπαμε πολύ καλά αυτό, στην αρχή βγάλαμε τα είκοσι και προσπαθήσαμε να τους προσελκύσουμε να πούμε παιδιά είναι καλά, είναι εντάξει. Μετά ήρθαν αυτοί να μας πούνε, δεν βγάζετε ένα τριπλάσιο και ένα τριπλάσιο, σας ενδιαφέρει εσάς; Εγώ δεν έχω δει ποτέ εταιρεία, γιατί αυτές οι εταιρείες, ελπίζω να καταλάβετε και για τους μη ειδικούς, δεν είναι φιλανθρωπικά ιδρύματα. Άμα δεν βγάζουν λεφτά δεν έρχονται. Ωραία, όταν έρχονται από μόνες τους και ζητούν ένα θαλάσσιο οικόπεδο και βέβαια εμείς απαντάμε σοβαρά, το αναλύουμε και λέμε τι θέλουν. Αυτά τα τρία θαλάσσια οικόπεδα που βλέπετε και τα επόμενα για τον τρίτο γύρο, δεν είναι κάτι που σχεδιάσαμε εμείς. Και ρωτάω δηλαδή έχετε καλύτερο επιχείρημα ότι ενδιαφέρονται πραγματικά; Νομίζετε ότι θα έρθουν εδώ και θα κοιτάζουν τα θαλάσσια οικόπεδα και απλώς θα τα νοικιάζουν; Όχι, έρχονται εκεί πέρα γιατί πιστεύουν, όπως και εμείς, ότι έχουμε αποθέματα, θα το δούμε πόσα είναι τα αποθέματα, τι μέγεθος είναι, δεν έχει σημασία, σημασία είναι, φανταστείτε να έχουμε τεράστια αποθέματα και να μην έρχεται κανένας. Προτιμάτε; Προτιμάτε μεσαία αποθέματα και να έρχονται πολύ μεγάλοι ή να έχετε μικρά αποθέματα και να έρχονται μόνο μικροί; Τι προτιμάτε τελικά; Νομίζω ακόμα και μεσαία άμα έρχονται πολύ μεγάλοι σίγουρα θα βρουν κι άλλα. Γιατί όπως το είδαμε κι από άλλες διαφάνειες και χάρηκα που το είδα, μη νομίζετε ότι οι μεγάλοι ξέρουν τα πάντα και στον τομέα. Υπάρχουν δυσκολίες. Άρα ποντάρουν λίγο, δεν είναι μόνο σκάκι, έχουν και λίγο τάβλι, δυστυχώς με ένα ζάρι μόνο και αναρωτιούνται μερικές φορές έκαναν καλά ή δεν έκαναν καλά. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι η ΑΟΖ θωρακίζει, θωρακίζει κυριολεκτικά την Ελλάδα και την Κύπρο. Άρα εδώ άμα πάρετε την ΑΟΖ της Ελλάδας και την ΑΟΖ της Κύπρου μαζί είναι η μεγαλύτερη ΑΟΖ της Μεσογείου. Είναι πιο μεγάλη από την ΑΟΖ της Ιταλίας. Μπαίνω λοιπόν τώρα λίγο στα τοπικά, ξέρω ότι δεν υπάρχει τοπικισμός εδώ, όπως το λέω πάντα άρα δεν σας ενδιαφέρει αλλά το λέω θεωρητικά παιδί μου αν σας ενδιέφερε. Δεν είδατε πολλούς χάρτες που να δείχνουν την ΑΟΖ της περιφέρειας. Θα μου πείτε η ΑΟΖ της περιφέρειας δεν έχει μεγάλη σημασία αφού δεν υπάρχει σαν οντότητα, η ΑΟΖ είναι μόνο για όλη την Ελλάδα. Έχει σημασία γιατί έτσι όπως είναι φτιαγμένος ο νόμος, τι βλέπετε εδώ, εδώ είναι η ΑΟΖ της Κρήτης, εδώ είναι της Αττικής και εδώ είναι της Πελοποννήσου. Όταν θέλω να νευριάσω τους Κρητικούς και τους Πελοποννήσιους, είναι πολύ εύκολο, τους λέτε το κοίτασμα θα είναι εδώ (δείχνει ΑΟΖ περιφέρειας Αττικής). Γιατί χαμογελάτε, δεν έχει κανένα από την Αττική εδώ; Ναι πει επιτέλους! Γιατί ξέρετε, είναι από εδώ λόγω Κυθήρων. Το πιο αστείο είναι να το βάλεις εδώ. Τι προσπαθώ να σας πω. Την ΑΟΖ δεν μπορείς να την αγαπάς από την αρχή. Πρέπει να την μάθεις πρώτα για να την αγαπήσεις. Σας έλειπε ποτέ πριν το 2011 κάποια οριοθέτηση τέτοιου τύπου; Έλεγε κανένας παιδιά κι εμείς είμαστε εδώ. Εγώ το βλέπω στις σχολές ασφάλειας ακόμα κι όταν τους λες ότι τώρα έχουμε επαφή με άλλη χώρα, λείει μα έχουμε επαφή; Ναι, μέσω ΑΟΖ. Αυτό που βλέπετε τώρα, θα είναι μία διαχείριση που θα έχει νόημα, είναι ότι βλέπετε τώρα τα παλιά οικόπεδα, τα νέα οικόπεδα και τις ΑΟΖ της περιφέρειας. Το πρώτο πράγμα που θέλω να σας πω,

είναι ότι έχει κάνει κάτι πολύ καλό η Ελλάδα, είναι ότι τα οικόπεδά μας τα βγάζουμε ανά διαγωνισμό. Όταν το λέω αυτό Μάρκο πολύ συχνά μου λένε και γιατί δεν κάνουμε σαν την Κύπρο, μα λέω η Κύπρος ήταν πολύ μικρή, δεν μπορεί να κάνει τόσες μεγάλες αλλαγές. Ενώ εμάς μας συμφέρει το θαλάσσιο οικόπεδο ανάλογα και με το αίτημα, να μπορούμε να το προσαρμόζουμε και έχουμε μια πλαστικότητα και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Δηλαδή τελικά οι δύο λύσεις είναι σωστές. Στην Κύπρο επειδή είναι πολύ μικρά πώς να αλλάξουν τόσο πολύ; Άρα έχουμε κάτι το οποίο είναι στατικό, σταθερό και από την άλλη πλευρά έχουμε κάτι που αλλάζει σε κάθε διαγωνισμό. Γιατί μας επιτρέπει ευελιξία; Γιατί μας επιτρέπει να συνδυάσουμε τα κοινά συμφέροντα με τους άλλους. Στην Ελλάδα πιστεύουμε όλοι ότι έχουμε δίκιο. Όπως όλες οι χώρες η καθεμία πιστεύει ότι έχει δίκιο. Το δίκαιο σε επίπεδο διεθνές και στη στρατηγική πρέπει να συμπίπτει με το δίκαιο του άλλου και τότε συμπίπτει με το δίκαιο του άλλου; Είναι όταν έχουμε κοινά συμφέροντα. Η ΑΟΖ μάς επιτρέπει να έχουμε κοινά συμφέροντα που δεν είχαμε πριν. Δηλαδή τα κυριαρχικά δικαιώματα ενώ είναι πιο κάτω από την κυριαρχία, μάς επιτρέπουν να παίξουμε πιο ομαλά, πιο στρατηγικά, με άλλους παίκτες οι οποίοι δεν θα έπαιζαν μαζί μας αν μιλούσαμε μόνο για κυριαρχία. Γιατί είναι πολύ μικρό το μέγεθος. Σας υπενθυμίζω επίσης ότι στην Ελλάδα η κυριαρχία μας σταματάει στα 6 ναυτικά μίλια, δεν πήγαμε ποτέ στα 12 ναυτικά μίλια ενώ συζητάμε για έως τα 200. Άρα αυτό είναι μια υπέρβαση που έγινε λόγω του εργαλείου. Η ΑΟΖ και τελειώνω παρόλο που δεν το πιστεύεις, όχι για να αφήσω χώρο για τις ερωτήσεις που θα στείλουν στο διαδίκτυο, η ΑΟΖ λοιπόν είναι ένα εργαλείο απελευθέρωσης. Όμως η πρώτη απελευθέρωση που πρέπει να γίνει είναι στο μυαλό μας. Στα μοντέλα που έχουμε, στη σκέψη και να σκεφτούμε ότι πρέπει να παίζουμε με πολλούς παίκτες, πρέπει να παίζουμε συνεργατικά, πρέπει να συνδυάζουμε στρατηγικές, πρέπει να έχουμε ένα στρατηγικό μείγμα, δεν πρέπει να κάνουμε μόνο αγωγό ή μόνο LNG ή μόνο αυτό, πρέπει να κάνουμε λίγο από όλα. Δηλαδή αυτό, να έχουμε ένα πορτοφόλιο θα λέγαμε διευρυμένο που μάς επιτρέπει να έχουμε μια καλύτερη ανθεκτικότητα. Άρα δεν πρέπει επίσης να κοιτάζουμε μόνο την Ευρώπη, πρέπει να κοιτάζουμε και την Ασία. Ο συνδυασμός αυτών των δύο μάς επιτρέπει παρόλο που δεν το πιστεύετε μερικοί και μερικές ότι ο στόχος μας δεν είναι να είμαστε μόνο εδώ και να είμαστε πέρασμα, να είμαστε και πηγή. Και αυτό είναι όραμα. Η Ελλάδα μπορεί να το έχει αυτό το όραμα σε συνδυασμό μάλιστα και με την Κύπρο είναι ακόμα πιο εύκολο. Αυτό το όραμα δεν είναι μόνο του Ελληνισμού, τώρα έχει γίνει ένα όραμα ευρωπαϊκό και συνδυάζεται. Το ξαναλέω για τον εξής λόγο. Η Αμερική είναι πολύ ευρωπαϊά. Η Ρωσία είναι λίγο ευρωπαϊά και η Κίνα είναι Κίνα. Άρα μην μπερδεύεστε με τους συμμάχους. Υπάρχουν σύμμαχοι που είναι ιστορικοί και θα παίξουν ένα ρόλο γιατί θα έχουν κοινά συμφέροντα και υπάρχουν σύμμαχοι που δεν θα παίξουν ποτέ το ρόλο του συμμάχου. Άρα το χάρηκα όταν άκουσα ότι η Ρωσία αγκαλιάζει την Τουρκία, νομίζω ότι το είδατε και με τα S-400, λέγαμε από την αρχή ότι ποτέ δεν θα πάρει γιατί δεν θα αμφισβητήσει ποτέ τα F-35, νομίζω ότι το είδατε, στην πραγματικότητα είναι ήδη εξαρτημένη. Άρα δεν τα πήρε επειδή τα ήθελε, τα πήρε επειδή της τα πούλησαν. Τεράστια διαφορά. Άρα μην κοιτάζετε μόνο το παιχνίδι μέσα στο Αιγαίο. Πρέπει να καταλάβουμε ότι αν παίζουμε με τους πολύ μεγάλους κι έχουμε οράματα, πολύ απλά θυμούνται ότι είναι οι Έλληνες που επινόησαν τη λέξη στρατηγική και δεν είναι τυχαίο. Ευχαριστώ πολύ. Να είστε καλά.